

NOTAT

18. juni 2018

Grund- og nærhedsnotat om Kommissionens meddelelse om en ny europæisk kulturdagsorden

Notatet sendes også til Folketingets Kulturudvalg

KOM (2018) 267

Nyt notat.

1. Resumé

Kommissionen har den 22. maj 2018 offentliggjort en meddelelse til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd, Rådet, Det Økonomisk- og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om en ny europæisk kulturdagsorden. Meddelelsen, som den 25. maj 2018 er oversendt i dansk sprogversion, har til formål at fremlægge Kommissionens bud på tidssvarende strategiske målsætninger og konkrete indsatser, der kan bidrage til at styrke det europæiske kultursamarbejde.

Meddelelsen skal bl.a. ses med baggrund i Det Europæiske Råds konklusioner fra den 14. december 2017, der bl.a. opfordrer til at øge bevidstheden om kulturens og kulturarvens sociale og økonomiske betydning, ligesom der i konklusionerne er en opfordring til at overveje mulige foranstaltninger møntet på kultursektorens rammevilkår, der kan bane vejen for udviklingen af de kulturelle og kreative industrier og øge mobiliteten for den professionelle kulturelle sektor. Endvidere skal meddelelsen ses i lyset af Kommissionens udspil fra 14. november 2017 om "styrkelse af den europæiske identitet gennem uddannelse og kultur", der fremlægger Kommissionens forslag til, hvordan uddannelses- og kulturområdet fremadrettet kan bidrage til større samhørighed og følelsen af at være del af et kulturelt fællesskab i Europa.

Kommissionen foreslår i sin nye meddelelse, at de strategiske målsætninger for det fremtidige kultursamarbejde i EU opdeles i en social dimension, en økonomisk dimension og en ekstern dimension – dvs. gående på EU's kulturelle relationer udadtil. Endvidere foreslår Kommissionen to tværgående temaer om hhv. kulturarven og det digitale område, som ligeledes fremover bør være i fokus i forbindelse med EU's kultursamarbejde. Til hver af de strategiske målsætninger og tværgående fokusområder opstiller Kommissionen konkrete mål og indsatser, som Kommissionen agter at gennemføre, ligesom Kommissionen giver opfordringer til, hvordan medlemsstaterne kan følge op på målene.

I det omfang af, at den nye europæiske kulturdagsorden vil blive finansieret gennem EU-programmer, vil det have statsfinansielle konsekvenser via EU's budget.

Regeringen forholder sig åben over for at drøfte Kommissionens forslag til en ny europæisk kulturdagsorden, som kan sætte en ramme for idé- og erfaringsudvekslingen mellem medlemsstaterne på kulturområdet. Regeringen understreger samtidig, at kultur først og fremmest er et anliggende for medlemsstaterne, og at det europæiske niveau kan spille en supplerende rolle; navnlig når det gælder grænseoverskridende aktiviteter som f.eks. Media-programmet. Regeringen forudsætter, at opfølgningen på meddelelsen skal være frivillig og ske i fuld respekt for princippet om subsidiaritet og proportionalitet i lyset af, at EU på kulturområdet alene har en understøttende og supplerende kompetence. Hertil lægger regeringen vægt på, at meddelelsen og efterfølgende drøftelser om kulturdagsordenen ikke foregriber forhandlinger om EU's kommende flerårige finansielle ramme.

2. Baggrund

Meddelelsen skal overordnet ses med baggrund i det øgede fokus på kulturområdet, som EU's stats- og regeringschefer har sat med henblik på at styrke sammenholdet i EU. Kultur har således været på dagsordenen på det uformelle topmøde i Göteborg i november 2017 og på møde i Det Europæiske Råd i december 2017. På mødet gav Det Europæiske Råd medlemsstaterne, Rådet og Kommissionen i opdrag bl.a. at bruge det europæiske år for kulturarv 2018 som anledning til at øge bevidstheden om kulturens og kulturarvens sociale og økonomiske betydning. Endvidere bad Det Europæiske Råd parterne om at undersøge mulige foranstaltninger, som adresserer de retlige og finansielle rammevilkår for udviklingen af kulturelle og kreative industrier og mobilitet for professionelle kulturaktører.

Meddelelsen følger ligeledes op på Kommissionens meddelelse fra november 2017 om en styrkelse af den europæiske identitet gennem uddannelse og kultur, som var et bidrag til stats- og regeringschefernes møde i Göteborg med bud på mulige konkrete mål og indsatser, der vil kunne sættes i søen for gennem kultur at skabe større bevidsthed om fælles identitet og værdier i EU.

Endelig skal meddelelsen ses som en opdatering af den europæiske kulturdagsorden fra 2007, som var det første initiativ fra Kommissionen til at sætte en ramme og give en retning for det europæiske kultursamarbejde, hvor EU kun kan spille en understøttende og supplerende rolle.

Meddelelsen om en ny europæisk kulturdagsorden indgår i en "pakke" af meddelelser på ungdoms-, uddannelses og kulturområdet som præsenteret i Kommissionens meddelelse af 22. maj 2018 om "opbygning af et stærkere Europa gennem en stærkere ungdoms-, uddannelses- og kulturpolitik" (KOM (2018) 268), der udgør en slags overliggende til hele pakken.

3. Formål og indhold

Meddelelsen tager afsæt i, at EU af Det Europæiske Råd har fået til opgave at gøre en større indsats på kulturområdet. Dette samtidig med, at TEUF art. 167 om kultur giver medlemsstaterne enekompetence til at føre kulturpolitik, mens EU's rolle er at opfordre til samarbejde og understøtte og supplere medlemsstaternes indsatser.

Kommissionen foreslår på den baggrund at øge ambitionsniveauet gennem følgende **tre strategiske målsætninger** og dertil hørende **indsatsområder** og følgende **to tværgående fokusområder** og dertil hørende **indsatsområder**:

Strategiske målsætninger:

1. Den **sociale** dimension: - udnytte kulturens kraft og den kulturelle mangfoldighed med henblik på social sammenhængskraft og velvære, herunder

- Fremme alle europæeres kulturelle kapacitet ved at stille en bred vifte af kulturelle aktiviteter til rådighed og skabe muligheder for aktiv deltagelse i dem.
- Opfordre til professionelle kulturaktørers mobilitet og fjerne hindringer for deres mobilitet.
- Beskytte og fremme Europas kulturarv som en fælles ressource, øge kendskabet til den fælles historie og værdier og styrke følelsen af en fælles europæisk identitet.

Kommissionen vil som en opfølgning i nær fremtid bl.a. støtte forskning i samspillet mellem kultur og andre områder, herunder sundhedsområdet, udvikle særlige indsatser vedr. social inklusion gennem kultur via programmerne Et Kreativt Europa og Erasmus+ og foreslå et pilotprojekt til fremme af mobilitet for professionelle kulturaktører. *Medlemsstaterne* opfordres til at forpligte sig til at gøre fremskridt i forhold til at fjerne administrative og skattemæssige barrierer for mobilitet, herunder som led i Rådets næste kulturarbejdsplan.

2. Den **økonomiske** dimension – støtte kulturbaseret kreativitet i uddannelse og innovation og mhp. beskæftigelse og vækst, herunder

- Fremme kunsten, kulturen og den kreative tænkning i uddannelse og videreuddannelse og inden for livslang læring.
- Udvikle gunstige økosystemer for kulturelle og kreative industrier ved at fremme adgang til finansiering, evnen til innovation, rimelige vederlag til forfattere og skabende kunstnere samt fremme tværfagligt samarbejde.
- Fremme færdigheder, der er nødvendige for de kulturelle og kreative sektorer, herunder digitale, entreprenørskabs-, traditionelle og specialiserede færdigheder.

Kommissionen vil som en opfølgning i nær fremtid bl.a. fremme musik og kunst i uddannelse og videreuddannelse, herunder som et prioriteret tema inden for Erasmus+-programmet, og støtte partnerskaber mellem kreative professionelle aktører, industrier og inkubator-netværk. Blandt planlagte pilotprojekter vil Kommissionen endvidere gennemføre en forberedende indsats inden for musik (*Music Moves Europe*). Derudover agter Kommissionen bl.a. at styrke dialogen med den europæiske audiovisuelle industri. *Medlemsstaterne* opfordres til at forpligte sig til at forbedre de socio-økonomiske vilkår for kunstnere og fremme kunst og uddannelse og videreuddannelse som led i Rådets næste kulturarbejdsplan.

3. Den **eksterne** dimension – styrke de internationale kulturelle relationer, herunder

- Støtte kulturen som en motor for bæredygtig social og økonomisk udvikling.
- Fremme kultur og interkulturel dialog mhp. fredelige forbindelser mellem forskellige samfund.
- Styrke samarbejdet om kulturarven.

Kommissionen og EU's Høje Repræsentant for Udenrigsanliggender og Sikkerhedspolitik vil som en opfølgning bl.a. fremme de kulturelle og kreative sektorer i Vestbalkan gennem bl.a. Et Kreativt Europa, lancere en forberedende indsats om europæiske kulturhuse i partnerlande, styrke kulturdialogen med Kina og indlede en ny dialog med Japan og udvikle strategier for kultursamarbejde med Vestbalkan, Mellemøsten, Nordafrika og Latinamerika. *Medlemsstaterne* opfordres til at samarbejde om udvikling af fælles aktiviteter med Kommissionen, Den Høje Repræsentant, herunder Den Fælles Udenrigstjeneste.

Tværgående fokusområder:

4. Beskytte og nyttiggøre **kulturarven**

Efter afslutningen af det europæiske kulturarvsår i 2018 agter *Kommissionen* bl.a. at:

- Præsentere en Handlingsplan for Kulturarven og anmode medlemsstaterne om at udarbejde lignende planer på nationalt plan og følge op på kulturarvsårets 10 europæiske initiativer gennem Rådets kulturarbejdsplaner.
- Foreslå at inkorporere resultaterne af kulturarvsåret i fremtidige EU-programmer og i samhørighedspolitikken.
- Støtte håndhævelsen af den kommende forordning om ulovlig import af kulturgenstande gennem en handlingsplan.

5. **Digital4Culture**

Med udgangspunkt i den digitale revolution og de nye muligheder digitaliseringen giver mht. skabelse af kunst, adgang til kultur og kulturarv vil Kommissionen forberede en ny EU Digital4Culture-strategi. Strategien vil bygge på igangværende forslag på ophavsrets- og det audiovisuelle område inden for rammerne af det digitale indre marked. *Kommissionen* vil i nær fremtid bl.a.

- Gennem digitalisering skabe et netværk af kompetencecentre på tværs af EU for at bevare viden om truede mindesmærker.
- Skabe et online katalog over europæiske film og lancere den første EU-filmuge for at tilgængeliggøre europæiske film på skoler i Europa.
- Foreslå en videre proces for Europeana, som er Europas digitale platform for kulturarvsområdet.

Gennemførelse af den nye dagsorden

Kommissionen peger på, at EU's rolle mht. gennemførelsen af arbejdsplanen er at skabe incitament og vejledning i forhold til afprøvning af nye ideer samt understøtte medlemsstaterne i at føre en fælles dagsorden frem. Ifølge Kommissionen er der nogle områder, hvor der er rig mulighed for at gøre mere gennem strategisk samarbejde, forbedrede arbejdsmetoder og pilotprojekter.

Kommissionen agter at gennemføre planen gennem:

I. Samarbejde med medlemsstaterne på grundlag af arbejdsplaner og arbejds-metoder som f.eks. den åbne koordinationsmetode. For at styrke effekten af arbejdet foreslår Kommissionen, at der også fokuseres på konkret gennemførelse af arbejdsplanen på nationalt, regionalt og lokalt niveau. Til formålet foreslår Kommissionen at yde delfinansiering fra EU-støtteinstrumenter, herunder teknisk bistand.

Kommissionen foreslår, at der samarbejdes om følgende **emner**:

- Deltagerorienteret forvaltning af kulturarven i samarbejde med Europarådet.
- Kvalitetsprincipper for bevarings- og restaureringsindsatser på kulturarvsområdet.
- Adgang til finansiering og evne til innovation i de kulturelle og kreative sektorer.
- Optrapning af kultur- og kulturarvsprojekter, som støttes af EU-programmer.

II. Struktureret dialog med civilsamfundet på grundlag af en udvidelse af den nuværende dialog med civilsamfundet, herunder gennem flere samarbejdsmuligheder gennem brug af internettet, inddragelse af relevante organisationer fra andre områder end kulturområdet og en mere aktiv rolle for civilsamfundet i forberedelsen af Det Europæiske Kulturforum, der afvikles hvert andet år.

III. Fremme kultur gennem EU-programmer, herunder gennem Et Kreativt Europa og programmets efterfølger og andre programmer og politikker.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant i forhold til en meddelelse.

Indholdsmæssigt vil nærhedsprincippet i lyset af, at kultur er national kompetence, og at EU alene har en understøttende og supplerende rolle, være relevant i forhold til en mulig opfølgning på en meddelelse, der omhandler kultur.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Lovmæssige konsekvenser

Meddelelsen har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

Meddelelsen vurderes ikke i sig selv at have væsentlige statsfinansielle, samfundsøkonomiske, erhvervsøkonomiske konsekvenser eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

Kommissionen anfører, at den agter at implementere sin kulturdagsorden gennem bl.a. EU-programmer, herunder først og fremmest gennem det nuværende program Et Kreativt Europa og programmets efterfølger efter 2020. Kulturdagsordenen bør til sin tid ses i sammenhæng med Rådets og medlemsstaternes prioriteringer i forhold til kulturdagsordenen og forslaget til programmet et Kreativt Europa for 2021-2027 samt de overordnede forhandlinger om EU's næste flerårige finansielle ramme.

I det omfang, at kulturdagsordenen finansieres via EU-programmer, vil det have statsfinansielle konsekvenser via EU's budget, svarende til Danmarks finansieringsandel heraf på 2 pct. Der arbejdes for at få præciseret, hvilke EU-programmer Kommissionen forestiller sig at anvende til opfølgning på meddelelsen.

Eventuelle nationale udgifter som følge af en national opfølgning på Kommissionens nye kulturdagsorden vil ske inden for egne rammer.

8. Høring

Meddelelsen er blevet sendt i høring i EU-specialudvalget for kulturpolitiske spørgsmål med frist den 12. juni 2018. Høringen gav ikke anledning til bemærkninger.

Endvidere er meddelelsen udsendt i bred høring til berørte interessenter med høringsfrist den 10. august 2018. Folketinget vil i et revideret grund- og nærhedsnotat blive orienteret om resultatet af høringen.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Meddelelsen forventes at få generel opbakning blandt EU-landene, idet der dog ventes at være forskellige ønsker til ambitionsniveauet for en ny europæisk kulturdagsorden.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen forholder sig åben over for at drøfte Kommissionens forslag til en ny europæisk kulturdagsorden, som kan sætte en ramme for idé- og erfaringsudvekslingen mellem medlemsstaterne på kulturområdet.

Regeringen understreger samtidig, at kultur først og fremmest er et anliggende for medlemsstaterne, og at det europæiske niveau kan spille en supplerende rolle; navnlig når det gælder grænseoverskridende aktiviteter. Regeringen forudsætter i den forbindelse, at opfølgningen på meddelelsen skal være frivillig og ske i fuld respekt for princippet om subsidiaritet og proportionalitet i lyset af, at EU på kulturområdet alene har en understøttende og supplerende kompetence.

For regeringen er det vigtigt, at opfølgningen på meddelelsen er frivillig for medlemsstaterne, og at det sker på grundlag af arbejdsmetoder som f.eks. den åbne koordinationsmetode samt med inddragelse af civilsamfundet. I det omfang, at en opfølgning på meddelelsen inddrager emner og områder, der er genstand for EU-re-

gulering som f.eks. ophavsret og det audiovisuelle område, finder regeringen, at reguleringen af disse områder bør besluttet i det rette formelle regi. Fsva. beslutninger om at fremme og fjerne hindringer for professionelle kulturaktørers mobilitet, bemærker regeringen, at sådanne beslutninger formelt bør behandles i et andet regi end som en del af en opfølgning på en meddelelse om en europæisk kulturdagsorden. Regeringen lægger vægt på, at meddelelsen og de efterfølgende drøftelser ikke foregriber forhandlingerne om EU's kommende flerårige finansielle ramme.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har endnu ikke været forelagt for Folketingets Europaudvalg.